

Література

1. Инвестиции в гостиничный бизнес [Электронный ресурс]. – Режим доступа до файлу: <http://www.invest-profit.ru/malyi-biznes/analitika-malogo-biznesa/1416-investicii-v-gostinichnyj-biznes.html>.
2. Готельний бізнес в Україні. Розвиток готельного господарства в Україні. Існуюча ситуація і можливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу до файлу: <http://www.cc-r.ru/article/pub/hotel-business-uk>
3. Готельний бізнес в умовах світової фінансової кризи [Електронний ресурс]. – Режим доступу до файлу: <http://ekonomistoff.ru/gotelnij-biznes-v-umovax-svitovo%D1%97-finansovo%D1%97-krizi/>
4. Гостиничный рынок Украины: состояние, проблемы и перспективы [Электронный ресурс]. – Режим доступу до файлу: <http://www.im.ru/articles/11689.html>

657.631:338.432 (075.8)

*Сметанко О.В., к.е.н., доцент,
Кримський економічний інститут
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»*

РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ВУЗЬКОПРОФІЛЬНИХ І КОМПЛЕКСНИХ РОБОЧИХ ДОКУМЕНТІВ В ДІЯЛЬНІСТЬ СЛУЖБИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

В акціонерних товариствах України ключовою проблемою роботи відділу (служби) внутрішнього аудиту (СВА) є відсутність типових форм робочої документації внутрішніх аудиторів та стандартів, які регламентують вимоги до оформлення та зберігання документів та звітів. Це призводить до того, що внутрішні аудитори в процесі проведення аудиторських перевірок керуються міжнародними стандартами аудиту (МСА), які не враховують специфіку діяльності СВА. Саме специфіка проведення внутрішнього аудиту обумовлює необхідність розробки уніфікованої вузькопрофільної документації за допомогою якої зібрані аудиторські докази та інформація може бути систематизована та використана для прийняття управлінських рішень спрямованих на підвищення ефективності управління підприємством. Відсутність єдиного підходу до організації роботи внутрішнього аудитора та не розробленість робочої документації вимагає детального та планомірного дослідження з метою стандартизації та уніфікації робочих документів внутрішнього аудитора.

Актуальність теми дослідження обумовлена об'єктивною необхідністю в розробці уніфікованої робочої документації внутрішніх аудиторів та наданні методичних рекомендацій щодо до їх використання у практичній діяльності СВА. Аналіз літературних джерел показав, що питання, пов'язані з регламентацією та документуванням роботи внутрішніх аудиторів, досліджувалися та розглядалися російськими і українськими науковцями, серед яких слід виділити: А.В. Евдокімову [4, с. 37-39]; С.І. Жмінько [5, с. 144-147]; В.В. Пугачьова [6, с. 56-61]; О.В. Сметанко [7; 8], Б.Г. Соколова [9, с. 144-147].

Проведений аналіз літературних джерел показав, що дослідження зазначених авторів є надзвичайно актуальними і доповнюють один одного, але відсутність комплексного підходу з організації та методики документування роботи внутрішніх аудиторів та СВА в акціонерних товариствах України потребує подальшого вивчення і обґрунтування виділених питань.

Метою статі є надання рекомендації щодо розробки уніфікованих форм вузькопрофільних документів внутрішнього аудитора.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступне завдання:

1) розробити шаблон уніфікованого документу внутрішнього аудитора та надати методичні рекомендації стосовно формування та впровадження у практичну діяльність акціонерних товариств вузько-профільних і комплексних робочих документів, за допомогою яких можливо здійснювати оцінку надійності систем бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю за окремими ділянками бухгалтерського обліку .

Формування та впровадження в практичну діяльність організацій, установ вузько-профільних і комплексних робочих документів, а також розробка до них методичних рекомендацій, є об'єктивною необхідністю, яка зумовлена рядом факторів:

- 1) використання внутрішніми аудиторами комплексного робочого документу дозволить підвищити ефективність проведення перевірки;
- 2) за допомогою розробленої уніфікованої документації з'явиться можливість здійснення оцінки надійності та ефективності системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю;

3) СВА повинна мати пакет робочих документів для спрощення проведення аудиторської перевірки.

Уніфікований робочий документ повинен включати всі напрями, пов'язані з:

- перевіркою документів, які за своєю суттю є аудиторськими доказами;
 - визначенням обсягу інформації, яка перевіряється;
 - розрахунком аудиторського ризику шляхом визначення рівня довіри бухгалтерській службі;
 - визначенням спеціального набору методів проведення аудиту;
 - порядком проведення перевірки тієї чи іншої ділянки обліку;
 - проведенням аналізу результатів перевірки;
 - розробкою рекомендацій, щодо підвищення ефективності систем бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та прийняття управлінських рішень.
- складанням аудиторського висновку.

Автором розроблено та рекомендовано використовувати наступну форму вузькопрофільного робочого документу (табл.1).

Таблиця 1

Типова форма вузько профільного робочого документу внутрішнього аудитора

Назва організації _____	Внутрішній аудитор: _____
Структурний підрозділ _____	Період перевірки _____
Форма власності _____	Початок перевірки «__» _____ 20__ р.
Місце знаходження _____	Закінчення перевірки «__» _____ 20__ р.
Основний вид діяльності _____	Номер аудиторського висновку _____
Номер (шифр) документа _____	Поріг суттєвості _____ %

1. Основний перелік документації, яка перевіряється								
Перелік документів, які перевіряються	Обсяг наданої облікової документації		Оцінка*					
	Повний	Частковий	СД СБО	РН СВК				
Основні документи (перелік)				Коментар				
2. Метод проведення перевірки	Суцільний	Вибірковий						
3. Внутрішній аудит з обліку « _____ »								
Етапи	Оцінка		Джерела інформації				Пояснення і виноска в коментарі, доданому до робочого документа	Дата допущеної невідповідності
	СД СБО	РН СВК	Первинні документи	Облікові регістри	Головна книга	Звітність		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Перелік етапів								
4. Перевірка правильності обліку операцій з « _____ » та їх відображення в бухгалтерських документах, облікових регістрах і формах звітності								
Найменування статей (параграф 3, гр 8.)	Оцінка		Період	За обліковими регістрами, грн.	За Головною книгою, грн. 4	За даними перевірки, грн. 5	Відхилення (гр. 6–гр.7) грн., (+/-)	Рівень перевищення порогу суттєвості
	СД СБО	РН СВК						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.								
Разом за розділом 4								
5. Висновки по 4 розділу:								
6. Проведення комплексного аналізу з « _____ »								
6.1. Проведення аналізу за напрямом перевірки:								
6.2. Узагальнення даних аналізу з « _____ »:								
7. Аудиторський висновок:								
7.1. Політика управління:								
7.2. Рекомендації щодо підвищення ефективності « _____ »:								
7.3. Загальний висновок за результатом перевірки:								

У запропонованому документі аудитор має можливість зафіксувати основні надані документи і позначити їх обсяг:

- (+) означає, що документи надані у повному обсязі;
- (-) – відповідно у неповному обсязі.

У типовій формі документу аудитор має можливість визначити методи аудиторської перевірки та обрати спосіб їх здійснення, поставивши позначку «Так».

Під час проведення перевірок аудитор пропонується навпроти кожного джерела інформації ставити позначку:

- (+) – не виявлено ніяких помилок, тобто повна відповідність у документах;
- (-) – виявлено помилки або мається невідповідність у документах.

Використання запропонованого документу дає можливість внутрішньому аудитору систематизувати і узагальнювати дані з метою визначення рівня надійності системи внутрішнього контролю (РН СВК) та ступеню довіри до системи бухгалтерського обліку (СД НБО).

Під ступенем довіри розуміється ймовірність, що в бухгалтерському обліку немає помилок.

Під рівнем надійності розуміється ймовірність, що система внутрішнього контролю ефективна, а інформація надана СВК достовірна і повна.

Внутрішнім аудитором оцінка надійності повинна здійснюватися в балах з використанням наступної градації:

1) 0 – низька оцінка, дається внутрішнім аудитором одному або декільком чинникам, які впливають на надійність контрольного середовища, це приводить до зменшення можливості використовувати окремі засоби контролю і вимагає збільшення питомої ваги перевірок по суті;

2) 0,5 – середня оцінка, дається аудитором у разі можливості в достатній мірі розраховувати на надійність засобів внутрішнього контролю, але при цьому вимагає збільшення питомої ваги перевірок по суті або застосування вибіркового методу перевірки;

3) 1 – висока оцінка, дається аудитором у разі можливості більшою мірою розраховувати на надійність засобів внутрішнього контролю і, відповідно, знизити частку перевірок по суті.

За результатами попереднього тестування внутрішні аудитори можуть зробити наступні висновки і рекомендації:

за тими ділянками, де надані найбільш низькі оцінки, необхідно провести перевірку ефективності застосування засобів контролю в зіставленні з іншими засобами, які можна в даному випадку застосувати;

найбільш надійні ділянки з високою оцінкою надійності необхідно перевіряти фрагментарно по базовим і проблемним напрямом за умов наявності часу на перевірку.

Запропоновані оцінки надійності є додатковими даними. На основі їх аудитор може розрахувати аудиторський ризик.

Використання запропонованої форми уніфікованої вузькопрофільної форми робочого документу дозволить:

1. Стандартизувати порядок заповнення реквізитів робочої документації.

Робочий документ внутрішнього аудита повинен містити наступні обов'язкові реквізити: найменування організації, установи, яка перевіряється; структурний підрозділ, який перевіряється; місцезнаходження підприємства; основний вид діяльності; мета перевірки; терміни перевірки; шифр документу; П.І.Б внутрішнього аудитора; предмет, який перевіряється; поріг суттєвості; обсяг вибірки; опис порушення; оцінка системи бухгалтерського обліку; оцінка системи внутрішнього контролю; внутрішній аудиторський висновок; підпис керівника СВА.

Наведені реквізити залежно від специфіки діяльності СВА та особливостей управління підприємством можуть доповнюватися або змінюватися відповідними внутрішньо фірмовими стандартами;

2. Під час проведення перевірки за окремим напрямом бухгалтерського обліку необхідно отримувати, аналізувати та систематизувати обліково-аналітичну інформацію та інші дані для визначення показників ефективності ведення бухгалтерського обліку та надійності СВК;

3. Виділити основні етапи проведення перевірки.

Наприклад, під час проведення аудиту за окремими напрямом (об'єктами) бухгалтерського обліку рекомендується виділяти наступні елементи:

1) перелік основної документації, яка містить інформацію щодо операцій за напрямом перевірки;

- 2) методи та процедури проведення внутрішнього аудиту;

- 3) перевірка системи внутрігосподарського обліку за напрямом внутрішнього аудиту;

4) перевірка правильності обліку та відображення в облікових регістрах і документах даних за напрямом перевірки;

5) проміжний висновок щодо організації та методики ведення бухгалтерського обліку;

6) проведення та узагальнення даних комплексного аналізу за напрямом перевірки;

7) складання внутрішнього аудиторського висновку який повинен містити рекомендації щодо підвищення ефективності системи бухгалтерського обліку, внутрігосподарського контролю та прийняття управлінських рішень за окремими напрямками перевірки.

Запропонована форма робочого документу є універсальною, тому легко може змінюватися в залежності від специфіки діяльності організації, обраного напрямку перевірки, а також дозволяє систематизувати аудиторські докази та проводити перевірку достовірності інформації за найбільш важливими ділянками контролю і обліку.

Одержані результати свідчать про досягнення поставленої мети і дають змогу зробити висновок про те що робочу документацію необхідно оформлювати у вигляді уніфікованих бланків (таблиць) або стандартних форм з можливістю їх корегування та затвердження внесених в них змін керівником СВА. Використання запропонованої форми уніфікованого вузькопрофільного робочого документу внутрішнього аудитора дозволить дати комплексну оцінку ступеню довіри системі бухгалтерського обліку та рівню надійності системи внутрішнього контролю в організаціях, установах. Практична значимість результатів дослідження визначається тим, що використання наданих у статті рекомендацій з організації і технології внутрішніх аудиторських перевірок дозволить підвищити ефективність системи бухгалтерського обліку та управління підприємством. Отримані у ході дослідження результати є універсальними і можуть бути застосовані на підприємствах різних форм власності, де створюється СВА.

Література

1. Постанова «Деякі питання утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади від 28 вересня 2011 р. N 1001 // Офіційний вісник України від 07.10.2011, № 75, стор. 77

2. Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Методичні рекомендації з організації внутрішнього аудиту в акціонерних товариствах» від 19.09.2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ssmc.gov.ua/press/news/dkcpfr_pidgotuvala_metodichni_rekomendaciyi

3. Внутренний аудит: зарубежный опыт [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.pbk-spb.ru/docs/01-audit_12.htm

4. Евдокимова А. В. Внутренний аудит и контроль финансово-хозяйственной деятельности организации / А.В. Евдокимова, И.Н. Пашкина. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2009. – 208 с.

5. Жминько С. И. Внутренний аудит / С.И. Жминько, О.И. Швырёва, М.Ф. Сафонова. – Ростов н/Д : Феникс, 2008. – 316 с.

6. Пугачёв В. В. Внутренний аудит и контроль. Организация внутреннего аудита в условиях экономического кризиса / В.В. Пугачёв. – М.: Дело и Сервис, 2010. – 224 с.

7. Сметанко О.В. Документування роботи служби внутрішнього аудиту / О.В. Сметанко // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». – Луцьк. 2010. – С. 304 -312.

8. Сметанко О.В. Узагальнення результатів роботи служби внутрішнього аудиту / О.В. Сметанко // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції. Київ: НУВГП, 2010. – 574 с.

9. Соколов Б.Н. Внутренний аудит и контроль: организация, методика, практика / Б.Н. Соколов. – М.: Издательский Дом «Бухгалтерский учет», 2010. – 272 с.

Рецензент докт. екон. наук, професор С.П. Наливайченко

658.152:330.332.5

Болдирева Л.М., к.е.н., доцент,

Марушак О.І., магістр,

Полтавський національний технічний університет імені Ю.Кондратюка

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

За сучасних ринкових умов господарювання та розвитку вітчизняної економіки ефективне управління інвестиційною діяльністю підприємства стає основою успішного вирішення проблеми забезпечення здійснення реальних інвестицій. Успішне функціонування системи інвестиційного менеджменту на будь-якому підприємстві залежить насамперед від ефективності його